

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
для практичних занять із курсу
«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК»

*(для студентів денної та заочної форми навчання
спеціальності 241 – Готельно-ресторанна справа)*

Харків – ХНУМГ ім. О. М. Бекетова – 2021

Методичні рекомендації для практичних занять із курсу «Бухгалтерський облік» (для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 241 – Готельно-ресторанна справа) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова; уклад. В. Ю. Світлична. – Харків : ХНУМГ, 2021. – 49 с.

Укладач В. Ю. Світлична

Рецензент Т. В. Момот, доктор економічних наук, професор кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту (Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова)

Рекомендовано кафедрою фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту, протокол №11 від 29 травня 2019 р.

ЗМІСТ

Вступ	4
Організація та зміст практичних занять за навчальною дисципліною «Бухгалтерський облік»	5
Практичне заняття 1 до Теми №1 Предмет та об'єкти бухгалтерського обліку.....	6
Практичне заняття 2 до Теми №2 Облік матеріальних і нематеріальних необоротних активів	12
Практичне заняття 3 до Теми №3 Облік грошових коштів, кредитних та розрахункових операцій	17
Практичне заняття 4 до Теми №4 Облік витрат на оплату праці і розрахунків з працюючими.....	21
Практичне заняття 5 до Теми №5 Облік виробничої діяльності закладів ресторанного господарства.....	24
Практичне заняття 6 до Теми №6 Види доходів і витрат, визначення фінансового результату	27
Практичне заняття 7 до Теми №7 Облік собівартості реалізації, доходів і фінансових результатів операційної діяльності закладів ресторанного господарства	32
Практичне заняття 8 до Теми №8 Фінансова звітність закладів ресторанного господарства	35
Список рекомендованих джерел	42

ВСТУП

Бухгалтерський облік, як галузь наукових знань, виступає важелем контролю за станом об'єктів управління, здійснення економічного аналізу та оцінки результатів господарювання кожного закладу чи установи готельно-ресторанного господарства. Саме бухгалтерський облік забезпечує керівників оперативною, якісною, об'єктивною і реальною інформацією для прийняття на її основі оперативних, тактичних та стратегічних рішень.

Професор Ф. Ф. Бутинець, визначаючи важливість бухгалтерського обліку, підкреслює, що чим більше зрілим стає суспільство, чим успішніше воно застосовує методи ринкової економіки, тим більшу роль відіграє облік в його житті.

Вивчення студентами принципів бухгалтерського обліку, методики обліку основних господарських операцій, порядку заповнення облікових реєстрів та форм фінансової звітності в сучасних умовах є актуальним. Вивчення курсу «Бухгалтерський облік» спрямоване на оволодіння навичками оцінки економічних процесів, які відбуваються в суспільстві, вивчення суті та методичних засад бухгалтерського обліку готельно-ресторанних підприємств.

Проблема підвищення ролі обліку в економічному розвитку, що вирішується наряду з іншими фінансово-економічними дисциплінами, несе в собі потенціал збільшення його здатності позитивно впливати на економічний розвиток на мікро-, макрорівнях та в глобалізаційних масштабах.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ЗА НАВЧАЛЬНОЮ ДИСЦИПЛІНОЮ «БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК»

Практичне заняття є однією із форм навчального заняття, на якому викладач організовує детальний розгляд студентами окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формує вміння і навички їх практичного застосування завдяки індивідуальному виконанню студентом відповідно сформульованих завдань.

Основна мета практичного заняття полягає в розширенні, поглибленні та деталізації теоретичних знань, отриманих студентами на лекціях, в процесі самостійної роботи, і спрямуванні їх на підвищення рівня засвоєння навчального матеріалу, прищеплення вмінь і навичок, розвитку наукового мислення та усного мовлення студентів.

Практичне заняття включає проведення попереднього контролю знань, вмінь і навичок студентів, постановку загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, розв'язування завдань з їх обговоренням, розв'язування контрольних завдань, їх перевірку, оцінювання.

Оцінки, отримані студентом за окремі практичні заняття враховуються при виставленні поточної модульної оцінки з даної навчальної дисципліни.

Детальний зміст кожного практичного заняття із переліком вправ, питань для самоперевірки та літературних джерел до кожної з тем наведено нижче.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 1

до теми № 1 Предмет та об'єкти бухгалтерського обліку

Мета заняття – придбання навичок аналітичної оцінки важливості застосування підприємствами інформаційних можливостей бухгалтерського обліку для прийняття управлінських рішень. Дослідження призначення, порядку будови та класифікаційних видів бухгалтерських рахунків. Вивчення послідовності складання бухгалтерських проведення.

Порядок виконання:

- ознайомитися з існуючими визначеннями поняття «бухгалтерський облік»;
- вивчити існуючі нормативно-правові акти, що регламентують порядок ведення бухгалтерського обліку підприємствами України. Дати оцінку нормативно-правовому полю бухгалтерського законодавства, визначити які риси йому притаманні (постійність та незмінність, або мінливість та непередбачуваність);
- проаналізувати основні принципи бухгалтерського обліку, навести класифікаційні види об'єктів бухгалтерського обліку;
- виявити принципові відмінності між видами діяльності підприємств;
- дослідити класифікаційні групи господарських засобів підприємства за складом і розміщенням та визначити порядок групування джерел їх формування;
- ознайомитися з елементами методу бухгалтерського обліку, проаналізувати їх тісний взаємозв'язок.

Завдання 1

Маємо перелік господарських засобів готелю «Астор» та джерел їх формування:

- статутний капітал;
- заборгованість працівникам підприємства із заробітної плати;
- комп'ютери;
- програмне забезпечення;
- готова продукція;
- грошові кошти на поточному рахунку у банку;
- заборгованість постачальникам;
- короткострокові кредити банків;
- будівля гуртожитку;
- заборгованість бюджету за платежами.

Необхідно здійснити класифікацію господарських засобів (об'єктів бухгалтерського обліку) за складом і розміщенням, а також за джерелами їх формування.

Завдання 2

У таблиці 1 наведено господарські засоби підприємства (об'єкти обліку) та групи їх класифікації.

Таблиця 2 – Господарські засоби підприємства та групи їх класифікації

Господарські засоби	Спосіб групування
а) витрати майбутніх періодів; б) доходи майбутніх періодів; в) необоротні активи; г) власний капітал, д) забезпечення майбутніх витрат и платежів; е) групи вибуття; ж) довгострокові зобов'язання и) поточні зобов'язання; к) оборотні активи.	1) Відносяться до класифікації господарських засобів за складом і розміщенням; 2) Відносяться до класифікації господарських засобів «За джерелами формування та цільовим розміщенням»

Необхідно, встановити відповідність між двома стовпцями таблиці 1. Відповідь може виглядати так: 1) – а), в); 2) – б) і т.д.

Завдання 3

Маємо активний рахунок «Каса». На початок звітної періоду залишок коштів у касі дорівнював 5 000 грн. Протягом звітної періоду в касі відбулося збільшення коштів на 30 000 грн. Водночас у касі було витрачено коштів на суму 34 000 грн.

Необхідно:

- 1) відобразити наведені вище дані на рахунку «Каса» (представивши його у вигляді Т-рахунку);
- 2) визначити розмір залишку коштів у касі (кінцеве сальдо).

Завдання 4

Маємо пасивний рахунок «Статутний капітал». На початок звітної періоду залишок статутного капіталу дорівнював 800 000 грн. Протягом звітної періоду відбулося одночасне збільшення капіталу на 160 000 грн, зменшення на 120 000 грн.

Необхідно:

- 1) відобразити наведені вище дані на рахунку «Статутний капітал» (представивши його у вигляді Т-рахунку);
- 2) визначити розмір залишку статутного капіталу (кінцеве сальдо).

Завдання 5

Відобразити перелічені операції за допомогою бухгалтерських проведення:

- маємо два рахунки: 30 «Каса» та 31 «Рахунки в банках». Обидва – активні рахунки. Відомо, що відбулася така господарська операція – отримано в касу з поточного рахунку в банку грошові кошти у розмірі 30 000 грн;
- маємо два рахунки: 30 «Каса» та 372 «Розрахунки з підзвітними особами». Обидва – активні рахунки. Відомо, що відбулася така господарська операція – повернуто до каси підзвітною особою невитрачений аванс;
- маємо два рахунки: 30 «Каса» та 372 «Розрахунки з підзвітними особами». Обидва – активні рахунки. Відомо, що відбулася така господарська операція – з каси було видано підзвітній особі аванс;

– маємо два рахунки: 10 «Основні засоби» та 40 «Статутний капітал». Рахунок 10 – активний, рахунок 40 – пасивний. Відомо, що відбулася така господарська операція – на склад підприємства оприбутковано основні засоби (обладнання вартістю 200 000 грн), внесені засновниками до статутного капіталу.

Завдання 6. *Відповісти на такі тест-завдання.*

Тест-завдання 6.1

Знайдіть декілька правильних відповідей із запропонованого переліку.

Рахунки бухгалтерського обліку мають вигляд двосторонньої таблиці:

- а) ліву частину якої позначають терміном «актив»;
- б) праву частину якої позначають терміном «пасив»;
- в) ліву частину якої позначають терміном «кредит», а праву, відповідно, – «дебет»;
- г) ліву частину якої позначають терміном «дебет»;
- д) праву частину якої позначають терміном «кредит».

Тест-завдання 6.2

Доповнити твердження, вписавши назву економічної категорії у відповідному відмінку:

«Згідно зі способом _____ запису суму господарської операції записують у певному порядку двічі: за дебетом одного рахунку та кредитом – іншого».

Тест-завдання 6.3

Зробіть правильний вибір із запропонованих альтернатив.

Під бухгалтерським проведенням розуміють:

- а) систему обробки й підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів в процесі управління підприємством;
- б) облік, що вивчає й контролює масові суспільно-економічні й окремі типові явища й процеси;
- в) дію або подію, яка веде до змін у фінансовому стані підприємства;

г) значення рахунку, який дебетується, і рахунку, який кредитується, а також суму даної операції.

Тест-завдання 6.4

Доповнити твердження, вписавши назву економічної категорії у відповідному відмінку:

«Зв'язок рахунків, який виникає в результаті відображення на них господарських операцій подвійним записом, називається _____ рахунків».

Питання для самоперевірки:

1. У чому полягає сутність, актуальність та роль бухгалтерського обліку. Перелічити завдання ведення бухгалтерського обліку.

2. Навести визначення господарської операції. Окреслити зміст оперативного, статистичного та бухгалтерського обліку як складових елементів господарського обліку підприємств.

3. Обґрунтувати сутність специфічних рис бухгалтерського обліку. Навести визначення «фінансовий облік», «управлінський облік» та «податковий облік».

4. Обґрунтувати правові основи регулювання, організації й ведення бухгалтерського обліку й складання фінансової звітності в Україні. Перелічити фактори, що впливають на організацію бухгалтерського обліку на підприємстві.

5. Визначити, що є предметом та об'єктом бухгалтерського обліку. Перелічити принципи бухгалтерського обліку.

6. Навести групи класифікації господарських засобів підприємства. Надати характеристику поділу господарських засобів за складом і розміщенням.

7. Охарактеризувати порядок групування джерел формування господарських засобів.

8. Розкрити сутність елементів методу бухгалтерського обліку, пояснити їх взаємозв'язок.

9. В чому полягає призначення рахунків бухгалтерського обліку. Чому бухгалтерські рахунки мають вигляд двосторонньої таблиці.

10. Чим зумовлений факт, що сторони рахунку носять назву «дебет» та «кредит».

11. Яким чином порядок визначення кінцевого сальдо за активним рахунком відрізняється від порядку визначення кінцевого сальдо за пасивним рахунком.

12. Розкрити зміст груп рахунків бухгалтерського обліку відповідно до різних ознак їх класифікації.

13. Перелічити відмінні риси позабалансових рахунків.

14. Обґрунтувати необхідність використання способу подвійного запису під час відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку.

15. Визначити основні моменти будови Плану рахунків бухгалтерського обліку.

Рекомендовані літературні джерела:

[1; 3; 12; 31; 40–41; 50].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

до теми № 2 Облік матеріальних і нематеріальних необоротних активів

Мета заняття – вивчення порядку обліку основних засобів підприємства. Дослідження особливостей нарахування амортизації основних засобів та порядку документування операцій з ними.

Порядок виконання:

- вивчити групи необоротних активів підприємства згідно із класифікацією П(С)БО № 7 «Основні засоби»;
- проаналізувати визначення термінів «основні засоби», «група основних засобів» та «об'єкт основних засобів»;
- проаналізувати тотожність або відмінність категорій «основні фонди» та «основні засоби»;
- дослідити класифікаційні ознаки групування основних засобів;
- проаналізувати групування основних засобів підприємства згідно із вимогами Податкового Кодексу України;
- виявити принципові аспекти застосування того або іншого виду оцінки основних засобів;
- ознайомитися із основними аспектами синтетичного та аналітичного обліку основних засобів;
- розглянути порядок документування операцій з основними засобами;
- дослідити характерні риси механізму нарахування амортизації основних засобів.

Завдання 1

Відомо, що підприємство «Елім» придбало офісні меблі вартістю 4 800 грн (зокрема ПДВ). Крім того, були сплачені витрати з доставки меблів у сумі 360 грн (зокрема ПДВ) і витрати на складання та встановлення меблів у сумі 250 грн.

Використовуючи вищенаведені дані, відобразити господарські операції із придбання основних засобів за грошові кошти на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 2

Підприємство безоплатно отримало верстат, справедлива вартість якого на дату отримання становила 3 000 грн. Витрати підприємства на транспортування та монтаж отриманого верстата склали 400 грн (без ПДВ).

Необхідно відобразити господарські операції із безоплатного отримання основних засобів на рахунках бухгалтерського обліку. Зосередити увагу на порядку визначення первісної вартості таким чином отриманих основних засобів.

Завдання 3

При створенні підприємства «Конт» одним із засновників як внесок до статутного фонду (за узгодженням усіх засновників) була внесена виробнича лінія справедливою вартістю 11 000 грн., витрати на доставку і монтаж якої склали 1 200 грн (зокрема ПДВ).

Необхідно проаналізувати порядок оцінки отриманих основних засобів, якості внеску до статутного фонду. Відобразити господарські операції з основними засобами на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 4

Підприємство «Аква» придбало виробничого устаткування початковою вартістю 330 000 грн. Загальний розрахунковий обсяг виробництва визначений підприємством у розмірі 1 600 000 од. Ліквідаційна вартість устаткування після його експлуатації за попередньою оцінкою може скласти 10 000 грн. Очікуваний термін корисного використання складає 4 роки.

Розглянути на даному прикладі порядок застосування різних методів нарахування амортизації.

Завдання 5

Маємо наступну інформацію про вантажний автомобіль автотранспортного підприємства «АТП-7755». Відомо, що за даними

бухгалтерського обліку підприємства: первісна вартість даного автомобіля – 10 000 грн.; очікуваний строк служби – 5 років. Ліквідаційна вартість автомобіля (у вигляді матеріалів) – 1 000 грн.

Необхідно проаналізувати порядок застосування різних методів нарахування амортизації для даного вантажного автомобіля.

Завдання 6

На балансі підприємства «Рона» знаходиться верстат первісною вартістю 17 300 грн, накопичений знос 5 600 грн. Підприємство прийняло рішення продати даний верстат за грошові кошти. Договірна вартість – 18 000 грн. Перша подія – відвантаження основних засобів.

Необхідно проаналізувати порядок оцінки вибуття основних засобів та відобразити відповідні бухгалтерські проведення.

Завдання 7

На балансі підприємства «Мірав» знаходиться об'єкт основних засобів, у відношенні якого підприємство прийняло рішення про уцінку. Переоцінка об'єкта здійснюється вперше. Відомо, що: первісна вартість об'єкта основних засобів – 10 000 грн; сума зносу об'єкту основних засобів – 2 000 грн; справедлива вартість об'єкту основних засобів за даними здійсненої переоцінки – 6 000 грн.

Обґрунтуйте порядок розрахунку суми переоцінки (уцінки), результати її проведення та послідовність відображення на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 8. Відповісти на такі тест-завдання.

Тест-завдання 8.1

Знайдіть декілька правильних відповідей із запропонованого переліку.

Основні засоби – це матеріальні активи:

- а) які підприємство утримує з метою тільки їх продажу або здійснення фінансових операцій;
- б) очікуваний строк використання яких менше одного року;
- в) очікуваний строк використання яких менше двох років;

г) які підприємство утримує з метою використання їх у процесі виробництва (постачання товарів, надання послуг, здачі в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій);

д) очікуваний строк використання яких більш одного року.

Тест-завдання 8.2

Доповнити твердження, вписавши назву економічної категорії у відповідному відмінку:

«_____ основні фонди функціонують у сфері матеріального виробництва та переносять свою _____ на продукцію, що виготовляється, частинами, поступово піддаючись зносу. До _____ основних фондів відносяться будинки й споруди, такі як житлові будинки, дитячі й спортивні заклади, що функціонують з метою задоволення культурно-побутових потреб персоналу підприємства».

Тест-завдання 8.3

Доповнити твердження, вписавши назву економічної категорії у відповідному відмінку:

«Видами оцінки основних фондів підприємства виступають: _____ оцінка, що визначається в момент введення основних фондів у експлуатацію, і включає витрати на придбання, транспортування та монтаж. _____ оцінка застосовується при визначенні вартості об'єкта основних фондів у сучасних умовах, і розраховується за допомогою індексування (з використанням індексу інфляції). _____ оцінка здійснюється з метою визначення розміру коштів, які підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) об'єкта основних фондів після закінчення терміну його корисного використання. _____ оцінка – відображає реальну вартість об'єкта основних фондів на даний момент часу та на даному ринку».

Тест-завдання 8.4

Як відповідь на запитання оберіть одну з перелічених нижче букв, тобто правильну відповідь.

А	Б	В	Г	Д
якщо	якщо	якщо	якщо	якщо все
правильне	правильне	правильне	правильне	правильно
тільки 1, 2, 4, 6	тільки 1, 3, 4, 5	тільки 1, 3, 5, 6	тільки 2, 4, 5, 6	

До методів нарахування амортизації основних фондів відносяться:

1. Кумулятивний метод.
2. Метод групування.
3. Метод прискореного зниження залишкової вартості.
4. Строковий метод та метод завищення.
5. Виробничий метод
6. Прямолінійний метод та метод зниження залишкової вартості.

Питання для самоперевірки:

1. Обґрунтувати порядок класифікації необоротних активів. Сформулювати сутність категорії «основні засоби».
2. Розкрити порядок групування основних засобів. Дати характеристику кожній з класифікаційній груп основних засобів.
3. Методи оцінки основних засобів: пояснити особливості застосування в залежності від типу операцій з основними засобами.
4. Охарактеризувати порядок будови рахунку 10 «Основні засоби». Навести приклади типових бухгалтерських проведення з обліку основних засобів.
5. Перелічити типові форми документів, що використовуються для документального оформлення операцій з основними засобами
6. Амортизація і знос основних засобів: пояснити відмінність між двома термінами. Розкрити сутність методів нарахування амортизації основних засобів.

Рекомендовані літературні джерела:

[1–3; 12–13; 16; 23–28; 40–41; 50].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 3

до теми № 3 Облік грошових коштів, кредитних та розрахункових операцій

Мета заняття – ознайомлення із порядком обліку та документального оформлення руху грошових коштів. Вивчення змісту розрахункових операцій, та механізму обліку дебіторської заборгованості підприємства.

Порядок виконання:

- вивчити визначення термінів «касові операції», «ліміт залишку готівки в касі»;
- проаналізувати основні вимоги до організації розрахунків готівкою;
- з'ясувати принципові аспекти документального оформлення касових операцій;
- визначити характерні риси порядку обліку грошових коштів підприємства;
- дослідити організаційні засади обліку операцій на поточному рахунку підприємства та інших банківських рахунках;
- розглянути види розрахункових документів, якими супроводжуються банківські операції;
- проаналізувати приклади бухгалтерських проведення за рахунком 31 «Рахунки в банках»;
- сфокусувати увагу на визначенні, класифікації та особливостях обліку дебіторської заборгованості;
- з'ясувати, яким чином використовується метод створення резерву сумнівних боргів для обліку безнадійної заборгованості, пов'язаної з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг).

Завдання 1

Підприємством було реалізовано товарів на 6 000 грн на умовах комерційного (товарного) кредиту. Від покупця було отримано вексель

номінальною вартістю 6 000 грн за ставкою 20 % (16,67 % + 3,33 % ПДВ) на рік (із щомісячним нарахуванням) і строком на 90 днів.

Розрахувати суму відсотка за таким векселем, а також відобразити послідовність відображення векселя до моменту погашення в бухгалтерському обліку підприємства.

Завдання 2

Підприємство «Нетів» орендує приміщення для офісу. Згідно з договором орендна плата за місяць становить 1 200 грн (зокрема ПДВ – 200 грн). 01.06.2010 авансом була сплачена орендна плата за 3 місяці.

Проаналізувати, яким чином підприємство «Нетів» буде відображати у бухгалтерському обліку такий особливий вид дебіторської заборгованості як витрати майбутніх періодів.

Завдання 3

На кінець 2009 р. підприємством «Темп» були розраховані коефіцієнти сумнівності по групах непогашення і було створено резерв у розмірі 5 000 тис. грн.

Протягом року було списано безнадійних боргів на суму 4 500 тис. грн

Станом на 31.12.2010 підприємством «Темп» має поточну дебіторську заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги у сумі 41 100 тис. грн.

Необхідно розрахувати суму резерву сумнівних боргів на 31.12.2010 на основі класифікації дебіторської заборгованості, а також відобразити у бухгалтерському обліку формування резерву сумнівних боргів.

Завдання 4. Відповісти на такі тест-завдання.

Тест-завдання 4.1

Доповнити твердження, вписавши назву економічної категорії у відповідному відмінку:

«_____ – це приміщення або місце здійснення розрахунків готівкою, а також приймання, видачі, зберігання наявних коштів, інших цінностей і касових документів».

Тест-завдання 4.2

Оберіть декілька правильних відповідей із запропонованого переліку.

Характеристика рахунку 30 «Каса»:

а) облік операцій у валюті в перерахуванні на національну валюту ведеться по кожному вид валюті окремо;

б) має субрахунки: 301 «Каса в національній валюті та 302 «Каса в іноземній валюті»;

в) має субрахунки: 501 «Каса в національній валюті та 502 «Каса в іноземній валюті»;

г) надходження коштів у касу підприємства відображається за дебетом даного рахунку, а видача грошової готівки з каси підприємства відображається за кредитом даного рахунку;

д) використовується для узагальнення інформації про наявність і рух коштів у касі;

є) надходження коштів у касу підприємства відображається за кредитом даного рахунку, а видача грошової готівки з каси підприємства відображається за дебетом даного рахунку.

Тест-завдання 4.3

Доповнити твердження, вписавши назву економічної категорії у відповідному відмінку:

«_____ заборгованість – це сума заборгованості дебіторів підприємству на певну дату».

Тест-завдання 4.4

Доповнити твердження, вписавши назву економічної категорії у відповідному відмінку:

«_____ дебіторська заборгованість – сума дебіторської заборгованості фізичних і юридичних осіб, яка не виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена після 12 місяців з дати балансу».

Тест-завдання 4.5

Оберіть правильну відповідь серед запропонованих альтернатив.

Сумнівна дебіторська заборгованість – це:

а) сума дебіторської заборгованості фізичних і юридичних осіб, яка не виникає в ході нормального операційного циклу або буде погашена після 12 місяців з дати балансу;

б) різниця між оцінками однакової кількості одиниць іноземної валюти при різних валютних курсах;

в) дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги щодо якої існує непевність її погашення боржником;

г) сума дебіторської заборгованості, яка виникає в ході нормального операційного циклу, або буде погашена протягом 12 місяців з дати балансу.

Тест-завдання 4.6

Доповнити твердження, вписавши назву економічної категорії у відповідному відмінку:

«Дебіторська заборгованість, щодо якої існує впевненість про її неповернення боржником або за якої пройшов строк позовної давнини, називається _____ дебіторською заборгованістю».

Питання для самоперевірки:

1. У чому полягає порядок обліку касових операцій?
2. Охарактеризувати особливості будови рахунку 30 «Каса», як основного джерела узагальнення інформації про наявність і рух коштів у касі підприємства.
3. Сформулювати основні етапи документального оформлення касових операцій.
4. Розкрити питання обліку інших коштів, та порядку обліку грошових документів й коштів в дорозі на рахунку 33 «Інші кошти».
5. Визначити організацію обліку коштів на рахунках у банках. В чому полягають організаційні засади відкриття банками рахунків підприємств.

Рекомендовані літературні джерела:

[1–3; 12–13; 15; 18; 25; 28; 33; 39–40; 45; 48–49; 51].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

до теми № 4 Облік витрат на оплату праці і розрахунків з працюючими

Мета заняття – аналіз змісту терміну «заробітна плата», її видів та форм. Вивчення організаційних аспектів синтетичного обліку праці та порядок обліку витрат на оплату праці.

Порядок виконання:

- дослідити зміст поняття «заробітна плата»;
- вивчити види заробітної плати;
- проаналізувати перелік нарахувань та утримань із заробітної плати.

З'ясувати відмінність між ними;

- дослідити характерні риси обов'язкових та здійснюваних з ініціативи підприємства утримань із заробітної плати;
- вивчити механізм обліку операцій із заробітною платою;
- дослідити перелік первинних документів та реєстрів бухгалтерського обліку з обліку операцій із заробітною платою.

Завдання 1. Відповісти на такі тест-завдання.

Тест-завдання 1.1

Оберіть відповідність компонентів групи «А» компонентам групи «Б»:

Група «А»:	Група «Б»:
а) винагорода, обчислена у не грошовому вираженні, яку не за трудовим договором власник виплачує працівникові за виконану ним роботу;	1) Представляє собою заробітну плату;
б) винагорода, обчислена, як правило, у грошовому вираженні, яку за трудовим договором власник або уповноважений ним орган виплачує працівникові за виконану ним роботу.	2) Не є заробітною платою.

Відповідь може виглядати так: 1) – а), в); 2) – б) і т.д.

Тест-завдання 1.2

Доповнити твердження, вписавши назву економічної категорії у відповідному відмінку:

«Фонд оплати праці складається з фонду _____ заробітної плати, фонду _____ заробітної плати та інших заохочувальних і компенсаційних виплат».

Тест-завдання 1.3

Оберіть декілька правильних відповідей із запропонованого переліку.

Основна заробітна плата – це:

- а) винагорода за виконану роботу відповідно до встановлених норм праці;
- б) винагорода за виконану роботу, яка встановлюється самостійно кожним підприємством у вигляді натуральних виплат;
- в) заохочувальні і компенсаційні виплати персоналу підприємства;
- г) інші виплати при звільненні, по закінченню трудової діяльності працівникам;
- д) винагорода, яка встановлюється у вигляді тарифних ставок і окладів.

Тест-завдання 1.4

Оберіть декілька правильних відповідей із запропонованого переліку.

Додаткова заробітна плата – представляє собою:

- а) винагороду за виконану роботу відповідно до встановлених норм праці (норм часу, посадових обов'язків тощо);
- б) винагороду за працю понад установлені норми, за трудові успіхи, а також за особливі умови праці;
- в) винагороду, що встановлюється у вигляді тарифних ставок і окладів;
- г) включає в себе доплати, надбавки, гарантійні й компенсаційні виплати; премії, пов'язані з виконанням виробничих завдань і функцій;
- д) винагороду, що включає в себе інші виплати при звільненні, по закінченню трудової діяльності працівникам.

Тест-завдання 1.5

Оберіть декілька правильних відповідей із запропонованого переліку.

Сутність інших заохочувальних і компенсаційних виплат:

а) це винагорода за працю понад установлені норми, за трудові успіхи, а також за особливі умови праці;

б) це винагорода за виконану роботу відповідно до встановлених норм праці;

в) представляють собою виплати у формі винагород за підсумками роботи за рік, премії по спеціальних системах і положенням, компенсаційні й інші грошові й матеріальні виплати;

г) встановлюються підприємством самостійно, виходячи з виробничих задач та фінансових можливостей;

д) встановлюються у вигляді тарифних ставок і окладів.

Тест-завдання 1.6

Доповнити твердження, вписавши назву економічної категорії у відповідному відмінку:

«_____ плата становить законодавчо встановлений розмір заробітної плати, нижче якого не може вироблятися оплата за виконану працівником місячну, погодинну норму праці (обсяг робіт)».

Тест-завдання 1.7

Доповнити твердження, вписавши назву економічної категорії у відповідному відмінку:

«Суми, які підприємство розраховує виходячи із суми витрат на оплату праці й самостійно перераховує в соціальні фонди носять назву _____ на заробітну плату. Відрахування, які утримуються підприємствами із заробітної плати кожного працівника й перераховуються в бюджет і соціальні фонди, називаються _____ із заробітної плати».

Питання для самоперевірки:

1. Подати визначення термінів «заробітна плата», «мінімальна заробітна плата», «система оплати праці» та «тарифна система оплати праці».
2. Перелічити види нарахувань та утримань із заробітної плати.
3. Навести рахунки бухгалтерського обліку, що призначені для відображення нарахувань та утримань із заробітної плати.
4. Перелічити первинні документи та реєстри бухгалтерського обліку з обліку операцій із заробітною платою.
5. Окреслити особливості синтетичного обліку праці та його оплати на підприємствах.

Рекомендовані літературні джерела:

[1–4; 9–13; 22; 29; 40–41; 46; 48; 50; 53; 55].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

до теми № 5 Облік виробничої діяльності закладів ресторанного господарства

Мета заняття – аналіз змісту терміну «ресторанне господарство», його форм. Вивчення організаційних аспектів синтетичного обліку виробничої діяльності закладів ресторанного господарства.

Порядок виконання:

- дослідити зміст поняття «ресторанне господарство»;
- вивчити визначення терміну «заклад ресторанного господарства»;
- проаналізувати перелік видів підприємств різних організаційно-правових форм, що входять до поняття «ресторанне господарство»;
- дослідити типи та класи закладів ресторанного господарства;
- проаналізувати види закладів, що безпосередньо впливають на бухгалтерське відображення операцій з реалізації ресторанних послуг;

– вивчити механізм методів обліку операцій закладів ресторанного господарства.

Завдання 1. Відповісти на такі тест-завдання.

Тест-завдання 1.1

Доповнити твердження, вписавши назву економічної категорії у відповідному відмінку:

«_____ – це вид економічної діяльності суб'єктів господарської діяльності з надання послуг із задоволення потреб споживачів у харчуванні з організацією дозвілля чи без нього».

Тест-завдання 1.2

Чи правильне наведене твердження:

«До поняття «ресторанне господарство» входять не лише заклади громадського харчування основною метою яких є отримання прибутку (підприємства ресторанного бізнесу), але й заклади некомерційного типу, метою яких є задоволення соціальних потреб. До таких закладів харчування некомерційного типу належать їдальні на великих підприємствах чи установах, діяльність яких призначена лише для надання послуг з харчування за прийнятну для працівників ціну»:

а) так б) ні.

Тест-завдання 1.3

Оберіть декілька правильних відповідей із запропонованого переліку.

Основні аспекти обліку закладів ресторанного господарства:

- а) на підприємствах здійснюється і виробництво, і торгівля одночасно;
- б) жорстка регламентація облікових процедур з боку НБУ;
- в) витрати, як і в торгівлі, обліковуються на рахунках 92, 93;
- г) ведення обліку тільки для внутрішніх користувачів;
- д) на рахунок 23 списується тільки вартість використаних продуктів, сировини; можна замість рахунку 23 використовувати окремий субрахунок рахунку 28.

Тест-завдання 1.4

Чи правильно наведене твердження:

«Продукція власного виробництва закладів ресторанного господарства не списується на склад, а відразу передається до торгового залу, кіоска тощо; тому в обліку немає моменту завершення виробництва, випуску готової продукції»:

- а) так б) ні

Тест-завдання 1.5

Оберіть декілька правильних відповідей із запропонованого переліку.

Існують два підходи до обліку в закладах ресторанного господарства:

- а) позамовний;
- б) торговельний;
- в) позаказний;
- г) виробничий;
- д) прискорений.

Питання для самоперевірки:

1. Навести визначення сутності категорій «ресторанне господарство», «заклад ресторанного господарства».
2. Перелічити типи закладів ресторанного господарства.
3. Обґрунтувати вплив різних видів закладів ресторанного господарства на порядок бухгалтерського обліку їх операцій.
4. Розкрити принципові відмінності методів обліку операцій закладів ресторанного господарства.

Рекомендовані літературні джерела:

[1; 3; 17; 20–21; 25; 30; 32; 37–39; 42–43; 45; 47–48; 50].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 6

до теми № 6 Види доходів і витрат, визначення фінансового результату

Мета заняття – вивчення сутності, умов визнання доходів підприємства, а також його класифікаційних груп. Дослідження порядку обліку доходів. Висвітлення організаційних аспектів та принципів визнання, класифікації та обліку витрат діяльності. Визначення послідовності формування фінансового результату та його обліку.

Порядок виконання:

- розкрити сутність терміну «доходи»;
 - перелічити класифікаційні групи доходів згідно П(С)БО №15 та умови їх визнання;
 - сфокусувати увагу на принципах визнання доходів підприємства;
 - вивчити перелік операцій, що не визнаються доходами підприємства;
 - визначити класифікацію рахунків доходів у Плані рахунків;
 - з'ясувати принципові відмінності обліку та визнання доходів від надання послуг;
 - з'ясувати необхідність застосування групування витрат за статтями калькуляції;
 - розкрити механізм розподілу змінних та постійних загальновиробничих витрат;
 - розкрити основні засади здійснення обліку фінансових результатів.
- Дослідити порядок будови рахунку 79 «Фінансові результати».

Завдання 1

Аудиторська фірма «Контент» уклала угоду на абонентське консультаційне обслуговування терміном на три місяці. Вартість послуги – 12,0грн (зокрема ПДВ – 2,00 грн.) за одну хвилину консультації.

Протягом року передбачено надати 10 годин консультацій (тобто 600хвилин). Загальна вартість послуги становить 7 200 грн (12,0 х 600), зокрема числі ПДВ – 1 200 грн.

Собівартість послуг становить: у першому місяці – 2 000 грн; у другому місяці – 900 грн; у третьому місяці – 700 грн.

Абонентом було використано: у першому місяці – 300 хв. (5 год.) консультацій; у другому місяці – 180 хв. (3 год.) консультацій; у третьому місяці – 120 хв. (2 год.) консультацій.

Проаналізуйте та поясніть порядок оцінки ступеня завершеності операцій щодо надання послуг шляхом визначення питомої ваги обсягу наданих послуг в загальному обсязі запланованих послуг. Наведіть порядок відображення на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 2

Підприємство «Енміз» уклало угоду с підприємством «Пітек» на надання послуг з капітального ремонту промислового устаткування, вартість якого становить 600 000 грн, зокрема ПДВ – 100 000 грн. Очікувана сума витрат дорівнює 300 000 грн. Термін виконання угоди – 3 місяці.

За умовами угоди оплата за капітальний ремонт промислового устаткування здійснюється наступним чином:

- у перших числах першого місяця – 120 000 грн;
- у перших числах другого місяця – 240 000 грн;
- по закінченні капітального ремонту – 240 000 грн.

Після закінчення першого місяця сума фактичних витрат становила 75000грн, у другому місяці – 120 000 грн, у третьому – 105 000 грн.

Проаналізуйте та поясніть порядок оцінки ступеня завершеності операцій з надання послуг шляхом визначення питомої ваги витрат, здійснених підприємством у загальній очікуваній сумі таких витрат. Подайте порядок відображення на рахунках бухгалтерського обліку.

Завдання 3

Маємо таку інформацію про обсяги та характер надання послуг підприємством.

Підприємство «П'ятниця» уклало договір з підприємством «Вересень» про проведення навчання робітників даного підприємства бухгалтерському обліку згідно національним П(С)БО.

Вартість навчання склала 36 000 грн (зокрема ПДВ – 6 000 грн), термін навчання становить 3 місяці. Підприємством «Вересень» здійснено попередню оплату послуг із навчання.

Необхідно розглянути порядок визначення доходу, пов'язаного із наданням послуг, шляхом його рівномірного нарахування за визначений період.

Завдання 4

Розподілити наведені нижче витрати багатопродуктового підприємства за звітний період за зазначеними класифікаційними групами. Розподіляючи витрати, зважати на те, що до виробничих належать витрати в межах виробничих підрозділів (цехів). Решта витрат вважаються невиробничими (адміністративними і на збут продукції).

Група «А»:	Група «Б»:
а) основні матеріали;	1) становлять
б) допоміжні матеріали (для виготовлення продукції: фарби, лаки, кріпильні вироби);	виробничі витрати;
в) допоміжні матеріали (для обслуговування устаткування (мастило, охолоджувальні речовини);	2) становлять
г) технологічний інструмент;	невиробничі витрати;
д) електроенергія технологічного призначення ;	3) становлять
е) електроенергія на освітлення;	прямі витрати;
ж) зарплата виробничих робітників на відрядних роботах;	4) становлять
и) зарплата виробничих робітників на почасовій оплаті;	непрямі витрати;
к) зарплата управлінського та обслуговуючого персоналу цехів;	5) становлять
	змінні витрати;

л) зарплата спеціалістів заводууправління; м) амортизація устаткування і будівель цехів; н) амортизація загальнозаводських приміщень; п) реклама; р) комісійні виплати, пов'язані з реалізацією продукції, відсотки від обсягу продажу.	б) становлять постійні витрати.
--	------------------------------------

Відповідь може виглядати так: 1) – а), в); 2) – б) і т.д.

Завдання 5. Відповісти на такі тест-завдання.

Тест-завдання 5.1

Як відповідь на запитання оберіть одну з перелічених нижче букв, тобто правильну відповідь.

А	Б	В	Г	Д
якщо	якщо	якщо	якщо	якщо все
правильне	правильне	правильне	правильне	правильно
тільки 1, 2, 6	тільки 1, 2, 4	тільки 3, 5, 6	тільки 2, 4, 6	

Дохід від реалізації продукції (товарів, робіт) визнається в разі, якщо:

1. Визнається у тому звітному періоді, до якого він належить, виходячи зі строку користування відповідними активами.
2. Можливо достовірно оцінити витрати, здійснені для надання послуг та необхідні для їх звершення.
3. Покупцеві передано ризику й вигоди, пов'язані з правом власності на продукцію (товари, роботи).
4. Не визнається доходом доти, доки не існує підтвердження того, що він буде отриманий.
5. Підприємство не здійснює надалі управління та контроль за реалізованою продукцією (товарами).
6. Є впевненість, що в результаті операції відбудеться збільшення економічних вигод підприємства, а витрати, пов'язані з цією операцією, можуть бути достовірно визначені.

Тест-завдання 5.2

Відповісти на таке тест-завдання.

Доповнити твердження, вписавши назву економічної категорії у відповідному відмінку:

«Доходи за операціями _____ не визнаються доходом доти, доки не існує підтвердження того, що воно буде отримане».

Тест-завдання 5.3

Установити принципову послідовність формування чистого прибутку підприємства, використовуючи вказані нижче етапи.

Весь цикл бухгалтерського обліку від здійснення операції до складання Звіту про фінансові результати може бути поділений на такі етапи:

- 1) визначення прибутку (збитку) від звичайної діяльності;
- 2) визначення доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- 3) визначення прибутку (збитку) від операційної діяльності;
- 4) визначення чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- 5) визначення чистого прибутку (збитку);
- 6) визначення прибутку (збитку) від звичайної діяльності до оподаткування;
- 7) визначення валового прибутку (збитку).

Питання для самоперевірки:

1. Навести визначення категорії «доходи».
2. В чому полягає порядок бухгалтерського обліку доходів.
3. Пояснити, в чому полягає тотожність або відмінність категорій «витрати» та «затрати».

Рекомендовані літературні джерела:

[3; 12; 14; 20–21; 32; 38–39; 42; 47–48; 49–50].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 7

до Теми № 7 Облік собівартості реалізації, доходів і фінансових результатів операційної діяльності закладів ресторанного господарства

Мета заняття – аналіз складу доходів від основної операційної діяльності закладів ресторанного господарства. Вивчення організаційних аспектів синтетичного обліку операційної діяльності закладів ресторанного господарства.

Порядок виконання:

- дослідити зміст 7 класу рахунків «Доходи і результати діяльності»;
- проаналізувати принципові характеристики рахунку 70 «Доходи від реалізації»;
- дослідити порядок будови рахунку 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг»;
- проаналізувати зміст понять «собівартість продукції, робіт, послуг», «собівартість реалізованої продукції (собівартість реалізації)»;
- вивчити порядок бухгалтерського обліку фінансового результату.

Завдання 1

За даними Звіту про фінансові результати у I кварталі 2010 р. сума адміністративних витрат підприємства «Міраж» становила 1 400 грн та включала такі статті витрат:

- сума амортизації необоротних активів загальногосподарського користування – 200 грн;
- витрати на службові відрядження загальногосподарського персоналу – 50 грн;
- сплачена орендодавцю сума витрат за операційну оренду приміщення загальногосподарського користування за наступний квартал – 400 грн;
- витрати за надані, але не оплачені підприємством послуги за аудиторську перевірку діяльності за минулий рік – 300 грн;
- плата за користування короткостроковим кредитом банку – 100 грн;

– сплачена передплата на періодичні бухгалтерські видання на наступний квартал – 200 грн;

– витрати на зв'язок – 150 грн.

Необхідно обґрунтувати, вірно чи ні визначено суму адміністративних витрат підприємства відповідно до діючих Положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Завдання 2

Підприємством «Інтелеком» під час розрахунку виробничої собівартості продукції були включені наступні витрати:

1) вартість матеріалів, витрачених на виробництво продукції – 19 000 грн;

2) вартість матеріалів, витрачених на пакування виробленої продукції – 800 грн.;

3) нарахована заробітна плата працівникам, які зайняті виробництвом продукції – 17 000 грн;

4) нарахована заробітна плата торговим агентам – 2 000 грн;

5) проведені відрахування до Пенсійного фонду та на соціальні заходи від заробітної плати працівників, перелічених в пп.3–4, – 7400 грн;

6) амортизація основних засобів, які використовуються для виробництва продукції, – 3 000 грн;

7) амортизація приміщення цеху – 1 500 грн;

8) амортизація програмного бухгалтерського забезпечення – 200 грн;

9) собівартість остаточно забракованої продукції – 100 грн;

10) плата за оренду приміщення складу – 1 700 грн;

11) витрати на опалення та освітлення приміщення складу – 600 грн.

Таким чином, виробнича собівартість продукції підприємства «Інтелеком» буде становити:

а) 48 260 грн;

б) 50 260 грн;

в) 53 200 грн;

г) 54 300 грн.

Завдання 3. Відповісти на такі тест-завдання.

Тест-завдання 3.1

Доповнити твердження, вписавши назву економічної категорії у відповідному відмінку:

«_____ – це вартісна оцінка природних ресурсів, сировини, матеріалів, пального, енергії, основних виробничих фондів, трудових ресурсів, що використовуються в процесі виробництва продукції та її реалізації».

Тест-завдання 3.2

Доповнити твердження, вписавши назву економічної категорії у відповідному відмінку:

«_____ являє собою визначення розміру витрат в грошовій формі на виробництво одиниці визначеного виду робіт (послуг) за окремими видами витрат».

Питання для самоперевірки:

1. Визначити поняття «доходи операційної діяльності».
2. Перелічити рахунки для обліку доходів.
3. Які рахунки використовуються для обліку доходів від реалізації робіт та послуг?
4. Навести визначення категорій «собівартість продукції (робіт, послуг)» та «собівартість реалізації».

Рекомендовані літературні джерела:

[2–4; 11–14; 20–21; 25; 30; 32; 34; 38–39; 41–43; 45; 48; 50].

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 8
до теми № 8 Фінансова звітність закладів
ресторанного господарства

Мета заняття – розкриття призначення, порядку заповнення та ведення форм фінансової звітності підприємствами України.

Завдання:

- 1) вивчити загальнотеоретичні аспекти фінансової звітності.
- 2) сфокусувати увагу основах ведення форм фінансової звітності.
- 3) дослідити механізм виправлення помилок і змін у фінансових звітах.

Порядок виконання:

- вивчити зміст категорій «бухгалтерська звітність», «фінансова звітність», «податкова звітність», «статистична звітність» та «спеціальна звітність»;
- визначити перелік класифікаційних ознак групування фінансової звітності підприємств;
- проаналізувати послідовність етапів процесу підготовки й складання фінансової звітності;
- проаналізувати звітні періоди складання фінансової звітності підприємства;
- з'ясувати строки надання фінансової звітності ;
- ознайомитися із переліком організаційно-правових форм і видів діяльності підприємств, які повинні оприлюднювати річну фінансову звітність;
- вивчити основні розділи та порядок їх заповнення форм №2-5 фінансової звітності підприємств України.

Завдання 1

Відома наступні дані Розділу III «Розрахунок показників прибутковості акцій» форми № 2 «Звіт про фінансові результати».

Чистий прибуток ВАТ «Дрофа» становив 100 000 грн. ВАТ має 50 000 простих акцій в обігу та 15 000 потенційних простих акцій. ПНА становить 2 грн. на просту акцію (100 000 грн : 50 000 простих акцій). Припустимо, що ВАТ «Дрофа» приймає рішення, про конвертацію потенційних простих акцій в прості акції. Останнє обумовить, що сума чистого прибутку (з урахуванням відповідної зміни суми податку на прибуток) зростає на 15 000 грн.

Необхідно навести порядок розрахунку скоригованого ПНА.

Завдання 2. *Відповісти на такі тест-завдання.*

Тест-завдання 2.1

Оберіть правильну відповідь із запропонованих альтернатив.

Фінансова звітність – це:

- а) звітність, що містить сукупність показників і пояснень, які деталізують і обґрунтовують статті фінансових звітів;
- б) звітність, що складається на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення потреб певних користувачів;
- в) бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період;
- г) звітність, що містить інформацію про надходження грошових коштів протягом звітного періоду та наявність економічних ресурсів, контрольованих підприємством на певну дату.

Тест-завдання 2.2

Доповнити твердження, вписавши назву економічної категорії у відповідному відмінку:

«_____ становить звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає його активи, зобов'язання і власний капітал на визначену дату звітного періоду».

Тест-завдання 2.3

Виберіть одну правильну (найповнішу) відповідь.

Основою розподілу активів та зобов'язань у Балансі підприємства виступає:

а) відношення до операційного циклу та зменшення в майбутньому економічних вигод, у зв'язку з їх погашенням;

б) відношення до операційного циклу;

в) відношення до операційного циклу і строк реалізації (споживання) – для активів;

г) відношення до операційного циклу і строк реалізації (споживання) – для активів, а також строк погашення – для зобов'язань;

д) відношення до операційного циклу та отримання в майбутньому економічних вигод, пов'язаних з їх використанням;

є) відношення до операційного циклу та можливість визначення впливу на фінансову, господарську і комерційну політику підприємства.

Тест-завдання 2.4

Оберіть відповідність компонентів групи «А» компонентам групи «Б»:

Група «А»	Група «Б»
а) звіт, представлений сукупністю показників, що деталізують статті фінансових звітів, та інформацією, розкриття якої передбачено відповідними П(С)БО України;	1) становить форму № 3; 2) не є
б) форма фінансової звітності підприємств України, що містить інформацію про зміни в складі власного капіталу протягом звітного періоду та дозволяє прогнозувати обсяги власного капіталу;	формою № 3.
в) звіт, що містить інформацію про доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства за звітний період;	
г) звіт, що відображає надходження і витрати грошових коштів в результаті діяльності підприємства за звітний період;	
д) звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає активи, зобов'язання і власний капітал підприємства за звітний період;	
е) надає додаткову інформацію щодо змін, що сталися у	

балансі, а також відносно того, наскільки суттєвими є статті доходів і витрат, що були отримані та сплачені грошовими коштами.	
--	--

Відповідь може виглядати так: 1) – а), в); 2) – б) і т.д.

Тест-завдання 2.5

Оберіть одну правильну (найповнішу) відповідь.

Види діяльності, які тою чи іншою мірою притаманні будь-якому підприємству:

а) звичайна та надзвичайна;

б) звичайна та надзвичайна. У свою чергу, звичайна вміщує в себе операційну та фінансову й інвестиційну діяльність;

в) звичайна та надзвичайна. У свою чергу, звичайна вміщує в себе операційну та фінансову й інвестиційну діяльність. Операційна розподілена на основну та іншу операційну;

г) звичайна та надзвичайна. У свою чергу, звичайна вміщує в себе операційну та фінансову й інвестиційну діяльність. Операційна розподілена на основну та іншу операційну. Окрім того, фінансова й інвестиційна діяльність діляться на іншу звичайну та іншу операційну.

Тест-завдання 2.6

Оберіть відповідність компонентів групи «А» компонентам групи «Б»:

Група «А»	Група «Б»
а) діяльність, що призводить до зміни розміру та складу власного та позикового капіталу підприємства;	1) становить основну діяльність;
б) подія або операція, яка відрізняється від звичайної діяльності підприємства, та не очікується, що вона повторюватиметься періодично або в кожному наступному звітному періоді;	2) становить фінансову діяльність; 3) становить

в) будь-яка основна діяльність підприємства, а також операції, що її забезпечують або виникають внаслідок її проведення;	інвестиційну діяльність;
г) придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів;	4) становить операційну діяльність;
д) операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу;	5) становить звичайну діяльність;
є) основна діяльність підприємства, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною чи фінансовою діяльністю.	6) становить надзвичайну діяльність.

Відповідь може виглядати так: 1) – а), в); 2) – б) і т.д.

Тест-завдання 2.7

Як відповідь на запитання оберіть одну з перелічених нижче букв, тобто правильну відповідь.

А	Б	В	Г	Д
якщо	якщо	якщо	якщо	якщо усе
правильне	правильне	правильне	правильне	правильне
тільки 3, 5, 7	тільки 1, 2, 4	тільки 3, 4, 6	тільки 2, 4, 7	

До елементів операційних витрат (згідно з вимогами П(С)БО №16) не належать:

1. Матеріальні витрати.
2. Амортизація.
3. Собівартість реалізованих товарів.
4. Відрахування на соціальні заходи.
5. Собівартість реалізованої іноземної валюти.
6. Витрати на оплату праці.
7. Собівартість реалізованих матеріальних цінностей.

Тест-завдання 2.8

Оберіть декілька правильних відповідей із запропонованого переліку.

Звіт про власний капітал – це:

а) звіт, що містить інформацію про зміни в складі власного капіталу на конкретну дату звітного періоду;

б) звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає активи, зобов'язання і власний капітал підприємства за звітний період;

в) форма №4;

г) звіт, що містить інформацію про доходи, витрати і фінансові результати діяльності підприємства за звітний період;

д) звіт, що містить інформацію про зміни в складі власного капіталу протягом звітного періоду;

є) звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає активи, зобов'язання і власний капітал підприємства на визначену дату звітного періоду.

Тест-завдання 2.9

Оберіть декілька правильних відповідей із запропонованого переліку.

Баланс складається:

а) за період з 1.01. – по 31.03, з 1.01 – по 30.06;

б) на 31.03 та на 30.06;

в) за період з 1.01. – по 31.03;

г) за період з 1.01. – по 31.12;

д) за період з 1.01. – по 31.03, з 1.01 – по 30.06, з 1.01 – по 30.09, з 1.01 – по 31.12;

є) на 30.09 та на 31.12 ;

ж) за період з 1.01. – по 31.03, з 1.01 – по 30.06, з 1.01 – по 30.09.

Питання для самоперевірки:

1. Навести визначення основних видів звітності.
2. Розкрити зміст видів фінансової звітності згідно із класифікаційними ознаками їх групування.
3. Перелічити основні етапи процесу підготовки й складання фінансової звітності.
4. Пояснити існуючі звітні періоди складання та строки надання фінансової звітності підприємства.
5. Чим, на Вашу думку, зумовлено існування переліку організаційно-правових форм і видів діяльності підприємств, які повинні оприлюднювати річну фінансову звітність.
6. Охарактеризувати структуру та специфічні аспекти заповнення форми №2 «Звіт про фінансові результати».
7. Які підприємства повинні заповнювати III Розділ «Розрахунок показників прибутковості акцій» форми №2.
8. Навести пояснення необхідності застосування прямого та непрямого методів складання форми №3 «Звіт про рух грошових коштів».
9. Що виступає метою складання форми №4 «Звіт про власний капітал».
10. Дати характеристику основним аспектам ведення форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності».
11. Розкрити зміст процедур виправлення помилок та внесення змін у фінансовій звітності.

Рекомендовані літературні джерела:

[1–3; 11–15; 20–21; 25; 28; 35; 39; 42–43; 47–49].

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Конституція України : офіц. текст: [прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. із змінами, внесеними Законом України від 8 грудня 2004р.: станом на 1 січня 2006р.]. – Київ : Мін.-во Юстиції України, 2006. – 124с.
2. Податковий Кодекс України: [Закон України: офіц. текст: за станом на 2 грудня 2010р. із змінами, внесеними Законом України від 23 грудня 2010р.] // Голос України. – 2010. – №№229-230 (4979-4980). – С.4-62.
3. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні : [Закон України : офіц. текст: за станом на 16 липня 1999р. із змінами, внесеними Законом України від 9 лютого 2006р.] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2006. – №46. – ст.391.
4. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : [Закон України: офіц. текст: за станом на 08 липня 2010р.] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011. – №2-3. – ст.11.
5. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг : [Закон України: офіц. текст: за станом на 6 липня 1995р із змінами, внесеними Законом України від 25 березня 2005р.] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2005. – №17-19. – ст.267.
6. Про захист прав споживачів : [Закон України: офіц. текст: за станом на 12 травня 1991р. із змінами, внесеними Законом України від 17 грудня 2009р.] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2010. – №9. – ст.84.
7. Про ліцензування певних видів господарської діяльності : [Закон України : офіц. текст: за станом на 1 червня 2000р. із змінами, внесеними Законом України від 26 грудня 2002р.] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2003. – №13. – ст.92.
8. Про внесення змін до Закону України «Про туризм» : [Закон України: офіц. текст: за станом на 18 листопада 2003р. із змінами, внесеними Законом

України від 26 березня 2004р.] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2004. – №13. – ст.180.

9. Кодекс законів про працю України : [Закон України: офіц. текст: за станом 12 жовтня 1971р. із змінами, внесеними Законом України від 3 лютого 2011р.] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=322-08>

10. Про оплату праці : [Закон України: офіц. текст: за станом на 24 березня 1995р. із змінами, внесеними Законом України від 23 вересня 2010р.] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – 2011. – №6. – ст.44.

11. Порядок надання фінансової звітності : [Постанова Кабінету міністрів України від 28 лютого 2000р. №419 із змінами, внесеними постановою Кабінету міністрів України від 29 вересня 2010р. №879]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=419-2000>.

12. Національне Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку №1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: [Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 № 73]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nibu.factor.ua/ukr/info/instrbuh/psbu1/>.

13. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку №7 «Основні засоби»: [наказ Міністерства фінансів України від 27 квітня 2000 р. №92 із змінами, внесеними Наказом Міністерства фінансів України від 25 вересня 2009 р. №1125]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0399-99&c=1#Public>.

17. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку №9 «Запаси» : [Наказ Міністерства фінансів України від 20 жовтня 1999 р. №246 із змінами, внесеними Наказом Міністерства фінансів України від 25 листопада 2002 р. №989]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PSBO9.aspx>.

18. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку №10 «Дебіторська заборгованість»: [Наказ Міністерства фінансів України від 8 жовтня 1999р.

№237 із змінами, внесеними Наказом Міністерства фінансів України від 19 грудня 2006р. №1213]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0725-99>.

19. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку №11 «Зобов'язання»: [наказ Міністерства фінансів України від 31 січня 2000р. №20 із змінами, внесеними Наказом Міністерства фінансів України від 25 вересня 2009р. №1125]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0399-99&c=1#Public>.

20. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку №15 «Дохід»: [наказ Міністерства фінансів України від 29 листопада 1999р. №290 із змінами, внесеними Наказом Міністерства фінансів України від 25 вересня 2009р. №1125]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0860-99>.

21. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку №16 «Витрати»: [наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 1999р. №318 із змінами, внесеними Наказом Міністерства фінансів України від 25 вересня 2009р. №1125]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0027-00>.

22. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку №26 «Виплати працівникам»: [наказ Міністерства фінансів України від 28 жовтня 2003р. №601] // Офіційний вісник України. – 2003. – №46. – С.148. – Ст.2408.

23. Положення (Стандарт) бухгалтерського обліку №27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»: [наказ Міністерства фінансів України від 7 листопада 2003р. №617 із змінами, внесеними Наказом Міністерства фінансів України від 5 березня 2008р. №353]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z1054-03&c=1#Files>.

24. Положення бухгалтерського обліку №32 «Інвестиційна нерухомість»: [наказ Міністерства фінансів України від 2 липня 2007р. №779] // Офіційний вісник. – 2007. – №52. – С.247. – Ст.2151.

25. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій: [наказ Міністерства фінансів України від 31 березня 1999р. №291 із змінами, внесеними Наказом Міністерства фінансів України від 25 вересня 2009р. №1125]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0893-99&c=1#Public>.

26. Інструкція про інвентаризацію основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів і документів та розрахунків: [наказ Міністерства фінансів України від 11 серпня 1994р. №69 із змінами, внесеними Наказом Міністерства фінансів України від 5 серпня 2010р. №832]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0202-94>.

27. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів: [наказ Міністерства фінансів України від 30 вересня 2003р. №561 із змінами, внесеними Наказом Міністерства фінансів України від 31 березня 2008р. №498]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish>.

28. Про затвердження Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку та визнання такими, що втратили чинність, наказів Міністерства: [наказ Міністерства фінансів України від 24 вересня 2010р. №1085] // Офіційний вісник України. – 2010. – №82. – С.117. – Ст.2903.

29. Про затвердження Методичних рекомендацій із застосування реєстрів бухгалтерського обліку: [наказ Міністерства фінансів України від 29 грудня 2000р. №356] // Бухгалтерський облік і аудит. – 2001. – №1. – С.54.

30. Методичні рекомендації щодо впровадження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку у сфері громадського харчування і побутових послуг, гармонізованих з міжнародними стандартами: [наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 17

червня 2003р. №157]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1022.138.0>.

31. Правила роботи закладів (підприємств) ресторанного господарства: [наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 24 липня 2002 р. №219]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0680-02>.

32. Про внесення змін до Методичних рекомендацій з формування складу витрат та порядок їх планування у торговельній діяльності: [наказ Міністерства економіки України від 2 березня 2010р. №226]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://me.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=145488&cat_id=32854.

33. Про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: [постанова Національного банку України від 21 січня 2004р. №22 із змінами, внесеними постановою Національного банку України від 15 травня 2009р. №296]. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0377-04&c=1#Public>.

34. Інструкція про порядок призначення роздрібних цін на товари народного споживання в підприємствах роздрібної торгівлі та громадського харчування: [наказ Міністерства зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі України від 4 січня 1997р. №2 із змінами, внесеними Наказом Міністерства зовнішніх економічних зв'язків і торгівлі України від 25 січня 2008р. №21]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pro-u4ot.info/index.php?section=browse&CatID=28&ArtID=612>.

35. Про затвердження інструкцій щодо заповнення форм державних статистичних спостережень зі статистики роздрібної торгівлі та ресторанного господарства: [наказ Державного комітету статистики України від 26 липня 2005р. №209, із змінами, внесеними наказом Державного комітету статистики від 3 жовтня 2008р. №364]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0939-05>.

36. Правила обов'язкової сертифікації послуг з тимчасового розміщення (проживання): [наказ Держстандарту України від 27 січня 1999р. №37, із змінами, внесеними наказом Держспоживстандарту України від 17 червня 2010р. №238]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0236-99&c=1#Public>.

37. Санітарні правила для підприємств громадського харчування, включаючи кондитерські цехи й підприємства, що виробляють м'яке морозиво: [наказ Міністерства охорони здоров'я СРСР та Міністерства торгівлі СРСР від 19 березня 1991р. №5777-91 із змінами, внесеними постановою Головного державного санітарного лікаря від 23 січня 2006р. №2]. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1076.596.2&nobreak=1>.

38. Архіпов В. В. Організація ресторанного господарства / В. В. Архіпов. [2-ге вид. навч. посібн.]. – Київ : Центр учбової літератури; 2010. – 280 с.

39. Балченко З. А. Бухгалтерський облік в туризмі і готелях України: [навчальний посібник Київського університету туризму, економіки і права (КУТЕП)] / З. А. Балченко. – Київ : КУТЕП, 2006. – 232с.

40. Грабова Н. М. Облік основних господарських операцій в бухгалтерських проводках: навч. посібник / Н. М. Грабова, Ю. Г. Кривоносов. – Київ : «АСК», 2006. – 416с.

41. Грачёва Р. Е. Энциклопедия бухгалтерского учёта / Р. Е. Грачёва. – Київ : Галицкие Контракты, 2004. – 832с.

42. Десяткіна І.В. Підходи до організації обліку виготовлення продукції в закладах ресторанного господарства / І.В. Десяткіна О.М. Глушук // Міжнародний збірник наукових праць. – 2011. – Випуск 3(21). – С.102-112.

43. Дзюба Н. Особливості обліку в закладах ресторанного господарства / Наталія Дзюба // Податки та бухгалтерський облік. – 2007. – №71. – С.10-18.

44. Зигель Л. Ресторанный сервис. Основы международной практики обслуживания для профессионалов и начинающих / Л. Зигель, С. Зигель. – М.: Центр полиграфии, 2003. – 378 с.

45. Король С.Я. Облік в управлінні основною діяльністю готелю: автореф. дис.. канд.. екон. наук: 08.06.04 – Бухгалтерський облік, аналіз і аудит/ Король Світлана Яківна; Київ. нац. торг.-екон. ун.-т. – Київ, 2003. – 23с.
46. Король С. Я. Бухгалтерський облік у готельному господарстві / С.Я. Король. – К., 2005. – 353с.
47. Куцик П.О. Бухгалтерський облік у торгівлі та ресторанному господарстві : навч. посібник / П.О. Куцик, Л.І. Коваль, Ф.Ф. Макарук. – Львів: «Магнолія 2006», 2010. – 504с.
48. Облік на підприємствах торгівлі та ресторанного господарства : Навч. посіб. / Л. В. Нападовська, А. В. Алексєєва, О. А. Бакурова та ін.; та заг. ред. Л.В. Нападовської. – Київ : Київ. над. торг.-екон. ун-т, 2006. – 378 с. Том 1. – 2006. – 378 с. Том 2. – 2006. – 378 с.
49. Озеран В. Бухгалтерський облік у споживчій кооперації: навч. посібник / В. Озеран, П. Куцик, П. Волошин. – Львів: Видав.-во Львівської комерційної академії, 2008. – 660с.
50. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку: коментарі / Ред. Я. Кавторєва. – Харків : Фактор, 2008. – 1328 с.
51. Пуцентейло П. Р. Економіка і організація туристично-готельного підприємництва: [навчальний посібник] / П. Р. Пуцентейло. – Київ : ЦУЛ, – 2007. – 300 с.
52. Свідерський Є. І. Бухгалтерський облік у галузях економіки: [навч. посібник] / Є. І. Свідерський – Київ : КНЕУ, 2004. – 233с.
53. Сопко В. В. Бухгалтерський облік в управлінні підприємством: [навч. посібник] / В.В. Сопко. – Київ : КНЕУ, 2006. – 526с.
54. Ткаченко Т.І. Економіка готельного господарства і туризму / Т.І. Ткаченко, С.П. Гаврилюк: [навч. посіб.]. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. – 179 с.
55. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: [підручник] / В.Г. Швець. – Київ : Знання, 2004.– 447с.

Виробниче-практичне видання

Методичні рекомендації
для практичних занять з курсу
«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК»
(для студентів денної та заочної форм навчання
спеціальності 241 – Готельно-ресторанна справа)

Укладач **СВІТЛИЧНА** Вікторія Юріївна

Відповідальний за випуск *Т. В. Момот*
За авторською редакцією
Комп'ютерне верстання *В. Ю. Світлична*

Підп. до друку 12.08.2019. Формат 60x84/16
Друк на ризографі. Ум. друк. арк. 2,8
Тираж 10 пр. Зам. №

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків 61002
Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 5328 від 11.04.2017.